Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

13. srpnja 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Primjena sustavâ socijalne sigurnosti – Radnici migranti – Osoba koja obavlja djelatnost u svojstvu zaposlene i samozaposlene osobe u dvjema različitim državama članicama – Određivanje primjenjivog zakonodavstva – Uredba (EZ) br. 883/2004 – Članak 13. stavak 3. – Uredba (EZ) br. 987/2009 – Članak 14. stavak 5.b – Članak 16. – Učinci odluka Administrativne komisije za koordinaciju sustavâ socijalne sigurnosti – Nedopuštenost”

U predmetu C-89/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike), odlukom od 28. siječnja 2016., koju je Sud zaprimio 15. veljače 2016., u postupku

Radosław Szoja

protiv

Sociálna poisťovňa,

uz sudjelovanje:

WEBUNG, s.r.o.,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen (izvjestitelj), predsjednik vijeća, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan i D. Šváby, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za slovačku vladu, B. Ricziová, u svojstvu agenta,

– za češku vladu, J. Vláčil i M. Smolek, u svojstvu agenata,

– za nizozemsku vladu, C. S. Schillemans, M. Noort i M. Bulterman, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: slovački

– za Europsku komisiju, D. Martin i A. Tokár, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 13. stavka 3. i članka 72. Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1. i ispravak SL 2004., L 200, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160.), kako je izmijenjena Uredbom (EU) br. 465/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. (SL 2012., L 149, str. 4.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 6., str. 328.; u daljnjem tekstu: Osnovna uredba), članaka 14. i 16. Uredbe (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe br. 883/2004 (SL 2009., L 284, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 171.), kako je izmijenjena Uredbom br. 465/2012 (u daljnjem tekstu: Provedbena uredba) te članka 34. stavaka 1. i 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora koji Radosław Szoja, poljski državljanin koji obavlja djelatnost u svojstvu samozaposlene osobe na državnom području Republike Poljske i u svojstvu zaposlene osobe na državnom području Slovačke Republike, vodi protiv Sociálne poisťovňe (Zavod za socijalno osiguranje, Slovačka; u daljnjem tekstu: slovački zavod za socijalno osiguranje) u vezi s njegovim neprijavljivanjem u sustav zdravstvenog i mirovinskog osiguranja te osiguranja za slučaj nezaposlenosti.

Pravni okvir

Pravo Unije

Osnovna uredba

3 Uvodne izjave 1., 15., 17. i 45. Osnovne uredbe glase:

„(1) Pravila koordinacije nacionalnih sustava socijalne sigurnosti obuhvaćena su u okviru slobodnog kretanja osoba i trebala bi doprinijeti poboljšanju njihova životnog standarda i uvjeta zapošljavanja.

[…]

(15) Potrebno je da se na osobe koje se kreću unutar Zajednice primjenjuje sustav socijalne sigurnosti samo jedne države članice kako bi se izbjeglo preklapanje odredbi nacionalnog zakonodavstva koje se primjenjuju i teškoće koje bi iz toga mogle proizaći.

[…]

(17) Kako bi se zajamčilo pravo jednakog postupanja svim osobama zaposlenim na državnom području države članice što je učinkovitije moguće, primjereno je kao opće pravilo odrediti kao primje[nj]ivo zakonodavstvo države članice u kojoj osoba na koju se to odnosi obavlja svoju djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba.

[…]

(45) Budući da cilj predloženog djelovanja, to jest usklađivanje mjera kojima se jamči mogućnost učinkovitog ostvarivanja prava slobodnog kretanja osoba, države članice ne mogu dostatno ostvariti te bi se on stoga zbog opsega i učinaka tog djelovanja mogao bolje ostvariti na razini Zajednice, Zajednica može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti kako je predviđeno člankom 5. Ugovora. […]”

4 Člankom 1. te uredbe propisano je:

„U smislu ove Uredbe:

(a) ‚djelatnost zaposlene osobe’ znači bilo koja djelatnost ili istovjetna situacija koja se takvom smatra u svrhu primjene zakonodavstva o socijalnoj sigurnosti države članice u kojoj postoji takva djelatnost ili istovjetna situacija;

(b) ‚djelatnost samozaposlene osobe’ znači bilo koja djelatnost ili istovjetna situacija koja se takvom smatra u svrhu primjene zakonodavstva o socijalnoj sigurnosti države članice u kojoj postoji takva djelatnost ili istovjetna situacija;

[…]

(l) ‚zakonodavstvo’ znači, za svaku državu članicu, zakoni, propisi i druge zakonske odredbe te sve druge provedbene mjere koje se odnose na grane socijalne sigurnosti obuhvaćene člankom 3. stavkom 1.

[…]

(n) ‚Administrativna komisija’ znači komisija iz članka 71.;

[…]”

5 Člankom 11. stavkom 1. navedene uredbe predviđeno je:

„Na osobe na koje se primjenjuje ova Uredba, primjenjuje se zakonodavstvo samo jedne države članice. To se zakonodavstvo određuje u skladu s ovom glavom.”

6 Člankom 13. stavcima 1. i 3. Osnovne uredbe određuje se:

„1. Na osobu koja inače obavlja djelatnost kao zaposlena osoba u dvjema državama članicama ili više njih, primjenjuje se:

[…]

3. Na osobu koja inače obavlja djelatnost u svojstvu zaposlene i samozaposlene osobe u različitim državama članicama primjenjuje se zakonodavstvo države članice u kojoj obavlja djelatnost kao zaposlena osoba ili, ako obavlja takvu djelatnost u dvije ili više država članica, zakonodavstvo određeno prema stavku 1.”

7 Pod naslovom „Odstupanja od članaka od 11. do 15.”, u članku 16. te uredbe određuje se:

„1. Dvije ili više država članica, nadležna tijela tih država članica ili službe koje su ta tijela odredila mogu zajedničkim dogovorom predvidjeti izuzetke od članaka od 11. do 15. u interesu određenih osoba ili kategorija osoba.

2. Osoba koja prima mirovinu ili mirovine na temelju zakonodavstva jedne ili više država članica i koja boravi u drugoj državi članici može na svoj zahtjev biti izuzeta od primjene zakonodavstva potonje države, pod uvjetom da se to zakonodavstvo na nju ne primjenjuje zbog obavljanja djelatnosti u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe."

8 Članak 72. te uredbe glasi:

„Administrativna komisija:

(a) rješava administrativna pitanja i pitanja tumačenja koja proizlaze iz odredbi ove Uredbe ili odredbi provedbene uredbe, ili iz sklopljenih ugovora ili sporazuma sklopljenih u skladu s njima, ne dovodeći u pitanje prava određenih tijela, ustanova ili osoba da koriste postupke i sudove predviđene zakonodavstvom država članica, ovom Uredbom ili Ugovorom;

[…]"

Provedbena uredba

9 U izvornoj verziji članka 14. stavka 5. točke (b) Uredbe br. 987/2009 bilo je predviđeno:

„Za potrebe primjene članka 13. stavka 1. osnovne uredbe, osoba koja ‚inače obavlja djelatnost kao zaposlena osoba u dvije ili više država članica' posebno se odnosi na osobu koja:

[…]

(b) stalno obavlja različite djelatnosti naizmjence, s iznimkom graničnih djelatnosti, u dvije ili više država članica, bez obzira na učestalost ili redovitost izmjene faza obavljanja djelatnosti."

10 Člankom 14. stavcima 5., 5.b i 8. Provedbene uredbe predviđeno je:

„5. Za potrebe primjene članka 13. stavka 1. osnovne uredbe, osoba koja ‚inače obavlja djelatnost kao zaposlena osoba u dvjema državama članicama ili više njih' odnosi se na osobu koja istodobno, ili naizmjenično, za isto poduzeće ili poslodavca ili više poduzeća ili poslodavaca, obavlja jednu ili više zasebnih djelatnosti u jednoj ili više država članica.

[…]

5.b Marginalne djelatnosti se zanemaruju za potrebe određivanja primje[nj]ivog zakonodavstva na temelju članka 13. osnovne Uredbe. Članak 16. provedbene Uredbe primjenjuje se na sve slučajeve na temelju ovog članka.

[…]

8. Za potrebe primjene članka 13. stavaka 1. i 2. osnovne uredbe, ‚znatan dio djelatnosti zaposlene ili samozaposlene osobe' koja se obavlja u državi članici označava količinski značajan dio svih djelatnosti zaposlene osobe ili samozaposlene osobe, s time da to ne mora nužno biti glavni dio tih djelatnosti.

[…]"

11 Članak 16. Provedbene uredbe propisuje:

„1. Osoba koja obavlja djelatnost u dvije ili više država članica o tome obavještava ustanovu koju je imenovalo nadležno tijelo države članice boravišta.

2. Ustanova mjesta boravišta koja je na taj način imenovana bez odlaganja odlučuje koje se zakonodavstvo primjenjuje na dotičnu osobu, uzimajući u obzir članak 13. osnovne uredbe i članak 14. provedbene uredbe. Ta je prva odluka privremene naravi. O svojoj privremenoj odluci ustanova obavještava ustanovu imenovanu u svakoj državi članici u kojoj se djelatnost obavlja.

3. Privremena odluka o zakonodavstvu koje se primjenjuje predviđena stavkom 2. postaje konačnom u roku od dva mjeseca od trenutka kad su ustanove što su ih imenovala nadležna tijela država članica o njoj obaviještene u skladu sa stavkom 2., osim ako konačna odluka o zakonodavstvu već nije donesena na temelju stavka 4. ili ako barem jedna od dotičnih ustanova ne obavijesti ustanovu imenovanu od strane nadležnog tijela države članice boravišta do kraja tog dvomjesečnog razdoblja da još uvijek ne može prihvatiti odluku ili da o tome ima drukčiji stav.

4. Kada je zbog dvojbe o odluci o zakonodavstvu koje se primjenjuje potrebno da ustanove ili tijela dviju ili više država članica stupe u kontakt, zakonodavstvo koje se primjenjuje na dotičnu osobu se, na zahtjev jedne ili više ustanova određenih od strane nadležnih tijela dotičnih država članica ili samih nadležnih tijela, određuje sporazumno, uzimajući u obzir članak 13. osnovne uredbe i odgovarajuće odredbe članka 14. provedbene uredbe.

[…]

5. Nadležna ustanova one države članice za čije je zakonodavstvo određeno da će se primijeniti, bilo privremeno ili konačno, bez odlaganja obavještava dotičnu osobu.

6. Ako dotična osoba ne dostavi informacije iz stavka 1., ovaj se članak primjenjuje na inicijativu ustanove koju je imenovalo nadležno tijelo u državi članici boravišta čim bude obaviještena o situaciji te osobe, moguće posredstvom druge dotične ustanove.”

Slovačko pravo

12 U skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (a) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (Zakon br. 461/2003 Zb. z. o socijalnoj sigurnosti, u verziji koja se primjenjuje na spor u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Zakon o socijalnoj sigurnosti):

„U smislu ovog zakona, osim ako nije drukčije određeno posebnom odredbom ili međunarodnim ugovorom koji je po pravnoj snazi iznad zakonâ Slovačke Republike, djelatnost zaposlene osobe znači djelatnost koja proizlazi iz pravnog odnosa koji daje

(a) pravo na plaću na ime djelatnosti zaposlene osobe na temelju posebne odredbe, osim dohotka u naravi koji se temelji na prethodnom pravnom odnosu na osnovi kojeg je nastalo pravo na plaću na ime djelatnosti zaposlene osobe na temelju posebne odredbe i koji se odobrava iz sredstava socijalnog fonda,

[…]”

13 Članak 4. stavak 1. Zakona o socijalnoj sigurnosti propisuje:

„Ako ovim zakonom nije drukčije određeno, zaposleni radnik za potrebe zdravstvenog i mirovinskog osiguranja te osiguranja za slučaj nezaposlenosti znači fizička osoba u pravnom odnosu koji joj daje pravo na redovitu mjesečnu plaću u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) i stavaka 2. i 3. […]”

14 Člankom 7. stavkom 1. točkom (c) Zakona o socijalnoj sigurnosti predviđeno je:

„U smislu ovog zakona poslodavac znači:

[…]

(c) za fizičku osobu koja obavlja djelatnost u svojstvu zaposlene osobe u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) i stavaka 2. i 3.

1. Fizička osoba koja je dužna radniku isplatiti plaću iz članka 3. stavka 1. točke (a) i stavaka 2. i 3. i koja ima prebivalište u drugoj državi članici Europske unije ili državi koja je stranka Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru, poput Slovačke Republike, ili na državnom području Švicarske Konfederacije ili u državi s kojom je Slovačka Republika sklopila međunarodni ugovor koji je po pravnoj snazi iznad zakonâ Slovačke Republike, ili

2. Pravna osoba koja je dužna radniku isplatiti plaću iz članka 3. stavka 1. točke (a) i stavaka 2. i 3. i čije se sjedište ili sjedište njezine poslovne jedinice nalazi u državi članici Europske unije ili državi koja je stranka Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru, ili na državnom području Švicarske Konfederacije ili u državi s kojom je Slovačka Republika sklopila međunarodni ugovor koji je po pravnoj snazi iznad zakonâ Slovačke Republike.”

15 U skladu s člankom 14. stavkom 1. točkom (a) Zakona o socijalnoj sigurnosti:

„Obveznom zdravstvenom osiguranju podliježu:

(a) zaposleni radnik iz članka 4. stavka 1. […]”

16 Člankom 15. stavkom 1. točkom (c) Zakona o socijalnoj sigurnosti određuje se:

„Obveznom mirovinskom osiguranju podliježu:

(a) zaposleni radnik iz članka 4. stavaka 1. i 2. […]”

17 U skladu s člankom 19. stavkom 1. točkom (c) Zakona o socijalnoj sigurnosti:

„Obveznom osiguranju za slučaj nezaposlenosti podliježe zaposleni radnik koji podliježe obveznom zdravstvenom osiguranju, osim ako zakonom nije drukčije propisano.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

18 R. Szoja poljski je državljanin i, kako proizlazi iz odluke o upućivanju zahtjeva, u Poljskoj obavlja djelatnost kao samozaposlena osoba, a u Slovačkoj kao zaposlena osoba gdje je od 1. veljače 2013. upisan u nacionalni registar osiguranika.

19 Sud koji je uputio zahtjev navodi da iz korespondencije između Zakłada Ubezpieczeń Społecznych (nositelj socijalnog osiguranja u Poljskoj, u daljnjem tekstu: poljski nositelj socijalnog osiguranja) i slovačkog zavoda za socijalno osiguranje proizlazi da je, s obzirom na to da tužitelj u Poljskoj ima prebivalište i da ondje obavlja određenu djelatnost, taj nositelj socijalnog osiguranja odlučio da se od 1. srpnja 2012. na njega primjenjuju poljski propisi u području socijalnog osiguranja, i to u skladu s člankom 13. stavkom 3. Osnovne uredbe i člankom 14. stavkom 5. točke (b) Provedbene uredbe.

20 Tu odluku poljski je nositelj socijalnog osiguranja obrazložio time da je djelatnost koju R. Szoja obavlja na području Slovačke sporedna.

21 To je tijelo zatim 22. travnja 2013. u skladu s člankom 16. stavkom 3. Provedbene uredbe obavijestilo slovački zavod za socijalno osiguranje o tome da se na R. Szoju od 1. veljače 2013. primjenjuje poljsko zakonodavstvo.

22 Slovački zavod za socijalno osiguranje nije osporavao tu privremenu odluku o primjenjivom zakonodavstvu pa je ona postala konačna u skladu s člankom 16. stavkom 3. Provedbene uredbe.

23 Slijedom toga, taj je zavod odlučio da od 1. veljače 2013. R. Szoja više nije obvezno osiguran preko svojeg slovačkog poslodavca u pogledu zdravstvenog i mirovinskog osiguranja i osiguranja za slučaj nezaposlenosti.

24 Tu je odluku potvrdilo žalbeno tijelo slovačkog zavoda za socijalno osiguranje.

25 Protiv presude Krajskog súda v Žiline (Okružni sud u Žilini, Slovačka) od 3. prosinca 2014., R. Szoja uložio je dana koji nije preciziran žalbu pred sudom koji je uputio zahtjev.

26 Kako navodi sud koji je uputio zahtjev, poljski je nositelj socijalnog osiguranja ispitao situaciju R. Szoje na osnovi članka 14. stavka 5. točke (b) Provedbene uredbe pa je radi donošenja odluke o njegovu statusu primijenio članak 13. stavak 1. Osnovne uredbe.

27 Međutim, taj sud smatra da se članak 13. stavak 1. Osnovne uredbe odnosi samo na djelatnosti zaposlenih osoba dok se ovdje radi o državljaninu koji obavlja djelatnost i kao zaposlena i kao samozaposlena osoba u različitim državama članicama pa bi poveznica za određivanje mjerodavnog prava trebala biti mjesto u kojem dotična osoba obavlja znatan dio svoje djelatnosti u skladu s člankom 14. stavkom 8. Provedbene uredbe.

28 Nadalje, iz odluke o upućivanju zahtjeva proizlazi da se slovački zavod za socijalno osiguranje nije pozvao na poseban sporazum koji odstupa od odredbi članka 13. Osnovne uredbe, a koji bi se temeljio na njezinu članku 16.

29 U tim okolnostima, Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Može li se članak 13. stavak 3. [Osnovne uredbe], u vezi s člankom 34. stavcima 1. i 2. [Povelje] kojima se predviđaju prava iz socijalne sigurnosti i pravo na socijalne službe, u okolnostima spora iz glavnog postupka, ne vodeći računa o pojašnjenjima iz članka 14. [Provedbene uredbe], pa stoga i bez mogućnosti primjene članka 16. navedene uredbe, tumačiti na način da kraće trajanje radnog vremena ili smanjeni iznos zaposlenikovih primanja ne utječe na izbor primjenjivog nacionalnog prava u slučaju kad on istodobno radi u svojstvu zaposlene i samozaposlene osobe, ili drugim riječima, da se navedeni članak 14. Provedbene uredbe ne primjenjuje na tumačenje članka 13. stavka 3. Osnovne uredbe?

2. U slučaju negativnog odgovora na prvo pitanje: ako postoji sukob između primjene dviju uredbi, to jest između Osnovne i Provedbene uredbe, što su u konkretnom slučaju [Osnovna uredba] i [Provedbena uredba], može li nacionalni sud njihove odredbe ocjenjivati na temelju njihove pravne snage, to jest na temelju njihova hijerarhijskog položaja u pravu Unije?

3. Može li se tumačenje odredbi Osnovne uredbe koje je dala Administrativna komisija u smislu članka 72. Osnovne uredbe, smatrati obvezujućim tumačenjem institucije Europske unije od kojeg nacionalni sud ne može odstupiti, što istodobno priječi postavljanje prethodnog pitanja ili se pak radi samo o jednom od dopuštenih tumačenja prava Unije koje nacionalni sud mora uzeti u obzir kao jedan od čimbenika na kojima temelji svoju odluku?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

30 Prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita može li se članak 13. stavak 3. Osnovne uredbe u vezi s člankom 34. stavcima 1. i 2. Povelje tumačiti neovisno o člancima 14. i 16. Provedbene uredbe.

31 U tom pogledu, valja podsjetiti da je na Sudu da u okviru postupka suradnje između njega i nacionalnih sudova, uspostavljene člankom 267. UFEU-a, nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da riješi spor koji se pred njim vodi i, s tim u vezi, Sud prema potrebi treba preoblikovati pitanja koja su mu upućena (presuda od 18. svibnja 2017., Lahorgue, C-99/16, EU:C:2017:391, t. 21.).

32 Zato valja istaknuti da s obzirom na činjenice u glavnom postupku, kako su opisane u odluci o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku, ne treba uzeti u obzir izvorni tekst članka 14. stavka 5. točke (b) Provedbene uredbe, nego onaj iz njezina članka 14. stavka 5.b.

33 Slijedom toga, prvo pitanje treba shvatiti tako da se odnosi na to treba li članak 13. stavak 3. Osnovne uredbe tumačiti na način da radi određivanja primjenjivog nacionalnog zakonodavstva na temelju te odredbe na osobu poput tužitelja u glavnom postupku koja inače obavlja djelatnost i kao zaposlena i kao samozaposlena osoba u različitim državama članicama valja uzeti u obzir zahtjeve navedene u članku 14. stavku 5.b i članku 16. Provedbene uredbe.

34 Kako proizlazi iz uvodnih izjava 1. i 45. Osnovne uredbe njezin je cilj osigurati koordinaciju nacionalnih sustava socijalne sigurnosti država članica kako bi se jamčilo učinkovito ostvarivanje slobode kretanja osoba i tako doprinijelo poboljšanju životnog standarda i uvjeta zapošljavanja osoba koje se kreću unutar Unije.

35 Članak 11. stavak 1. Osnovne uredbe izražava načelo jednog primjenjivog zakonodavstva na temelju kojeg osobe na koje se ta uredba primjenjuje podliježu zakonodavstvu samo jedne države članice. Cilj je tog načela izbjeći poteškoće do kojih može doći zbog istodobne primjene nekoliko nacionalnih zakonodavstava i ukloniti nejednaka postupanja do kojih za osobe koje se kreću unutar Unije može doći zbog djelomičnog ili potpunog kumuliranja primjenjivih zakonodavstava (vidjeti u tom smislu presudu od 9. ožujka 2006., Piatkowski, C-493/04, EU:C:2006:167, t. 21.).

36 U prvom slučaju koji se navodi u članku 13. stavku 3. Osnovne uredbe, a koji se tiče određivanja primjenjivog nacionalnog zakonodavstva za osobu koja inače obavlja djelatnost kao osoba u jednoj državi članici i kao samozaposlena osoba u drugoj državi članici, na nju se primjenjuje zakonodavstvo države članice u kojoj obavlja djelatnost kao zaposlena osoba.

37 Zato u situaciji poput one u glavnom postupku, u kojoj nije sporno da R. Szoja istodobno obavlja djelatnost kao zaposlena osoba u Slovačkoj i kao samozaposlena osoba u Poljskoj, treba smatrati da je on obuhvaćen prvim slučajem iz članka 13. stavka 3. Osnovne uredbe.

38 Slijedom toga, u članku 14. stavku 5.b Provedbene uredbe, koja ima za cilj utvrditi detaljna pravila za primjenu Osnovne uredbe, predviđeno je da se sporedne djelatnosti ne uzimaju u obzir radi određivanja primjenjivog zakonodavstva na temelju članka 13. Osnovne uredbe.

39 U tom pogledu, kao što je naglašeno u točkama 20. i 22. ove presude, iz odluke o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je prema odluci poljskog nositelja socijalnog osiguranja djelatnost koju R. Szoja obavlja na području Slovačke sporedna i da je odluka o primjenjivom zakonodavstvu postala konačna u skladu s člankom 16. stavkom 3. Provedbene uredbe.

40 Zato odluku o tome koje je zakonodavstvo primjenjivo na osobu poput R. Szoje, koji inače obavlja djelatnost i kao zaposlena i kao samozaposlena osoba u različitim državama članicama, treba donijeti na temelju članka 13. stavka 3. Osnovne uredbe, vodeći računa o članku 14. stavku 5.b Provedbene uredbe prema kojem se sporedne djelatnosti ne uzimaju u obzir.

41 Nadalje, valja podsjetiti da iz članka 14. stavka 5.b Provedbene uredbe proizlazi da se njezin članak 16. primjenjuje na sve slučajeve predviđene u navedenom članku 14. Prema tome, u slučaju poput onog u glavnom postupku, valja uzeti u obzir i članak 16. navedene uredbe koji uređuje postupak radi određivanja primjenjivog zakonodavstva u skladu s člankom 13. Osnovne uredbe.

42 U tom pogledu, valja podsjetiti da su kolizijska pravila predviđena Osnovnom uredbom prinudne naravi za države članice i da se ne može dopustiti da im se osiguranici iz sustava socijalne sigurnosti koji su u području njihove primjene mogu suprotstaviti na način da odaberu opciju isključenja njihove primjene (vidjeti u tom smislu presudu od 14. listopada 2010., van Delft i dr., C-345/09, EU:C:2010:610, t. 52.).

43 Što se pak tiče dvojbi nacionalnog suda u pogledu članka 34. Povelje, važno je naglasiti da taj članak nema utjecaj na prethodna razmatranja, s obzirom na to da nijedna odredba tog članka ne dovodi do promjene zaključka o mjerodavnosti članaka 14. i 16. Provedbene uredbe u glavnom predmetu.

44 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da se članak 13. stavak 3. Osnovne uredbe treba tumačiti na način da radi određivanja primjenjivog nacionalnog zakonodavstva na temelju te odredbe za osobu poput tužitelja u glavnom postupku koji inače obavlja djelatnost i kao zaposlena i kao samozaposlena osoba u različitim državama članicama valja uzeti obzir zahtjeve navedene u članku 14. stavku 5.b i članku 16. Provedbene uredbe.

Drugo pitanje

45 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, nije potrebno odgovoriti na drugo pitanje.

Treće pitanje

46 Trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 72. Osnovne uredbe tumačiti na način da odluke Administrativne komisije imaju obvezujući karakter.

47 U tom pogledu, treba podsjetiti da je prema ustaljenoj sudskoj praksi postupak utvrđen člankom 267. UFEU-a instrument suradnje između Suda i nacionalnih sudova zahvaljujući kojem Sud nacionalnim sudovima daje elemente za tumačenje prava Unije koji su im potrebni za rješavanje sporova koji se pred njima vode (rješenje od 20. srpnja 2016., Stanleybet Malta i Stoppani, C-141/16, neobjavljeno, EU:C:2016:596, t. 6. i navedena sudska praksa).

48 Iz ustaljene sudske prakse također proizlazi da potreba tumačenja prava Unije koje će biti korisno nacionalnom sudu zahtijeva da nacionalni sud odredi činjenični i pravni okvir pitanja koja postavlja ili da barem iznese činjenične okolnosti na kojima se ta pitanja temelje. U odluci kojom se upućuje prethodno pitanje moraju biti navedeni točni razlozi koji su naveli nacionalni sud da postavi pitanje tumačenja prava Unije i da ocijeni nužnim postaviti prethodno pitanje Sudu (rješenje od 20. srpnja 2016., Stanleybet Malta i Stoppani, C-141/16, neobjavljeno, EU:C:2016:596, t. 7. i navedena sudska praksa).

49 U tom pogledu valja istaknuti da podaci sadržani u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje služe ne samo tomu kako bi Sud mogao pružiti korisne odgovore, nego i kako bi vlade država članica i druge zainteresirane osobe mogle podnijeti očitovanja u skladu s člankom 23. Statuta Suda Europske unije.

Sud treba paziti na to da se očuva navedena mogućnost, uzimajući u obzir činjenicu da se na temelju te odredbe zainteresiranim osobama dostavljaju samo odluke o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku (rješenje od 20. srpnja 2016., Stanleybet Malta i Stoppani, C-141/16, neobjavljeno, EU:C:2016:596, t. 10. i navedena sudska praksa).

50 U ovom slučaju mora se utvrditi da treće pitanje ne ispunjava te zahtjeve, s obzirom na to da se u odluci o upućivanju zahtjeva ne navodi dovoljno činjeničnih elemenata u vezi s postojanjem točno određene odluke Administrativne komisije i njezinu mogućem utjecaju na glavni predmet. Prema tome, Sud ne raspolaže elementima u vezi s razlozima zbog kojih je traženo tumačenje prava Unije nužno za davanje odgovora na to pitanje. U tim okolnostima, države članice i druge zainteresirane osobe u smislu članka 23. Statuta Suda Europske unije nisu se mogle korisno očitovati o tom pitanju ili pak samo vrlo šturo.

51 S obzirom na prethodna razmatranja, treba zaključiti da je treće pitanje nedopušteno.

Troškovi

52 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Članak 13. stavak 3. Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, kako je izmijenjena Uredbom (EU) br. 465/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. treba tumačiti na način da radi određivanja primjenjivog nacionalnog zakonodavstva na temelju te odredbe za osobu poput tužitelja u glavnom postupku koji inače obavlja djelatnost i kao zaposlena i kao samozaposlena osoba u različitim državama članicama valja uzeti obzir zahtjeve navedene u članku 14. stavku 5.b i članku 16. Uredbe (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe br. 883/2004, kako je izmijenjena Uredbom br. 465/2012.

Potpisi